

RP 24/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av tullagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en ny 23 e § fogas till tullagen. Paragrafen gäller en i Tullens register registrerad persons rätt till insyn i uppgifter som gäller honom eller henne samt inskränkningar i denna rätt. Enligt förslaget ändras bestämmelserna om registrerades rätt till insyn så att de motsvarar bestämmelserna om polisens behandling av personuppgifter. De föreslagna inskränk-

ningarna motsvarar i det väsentliga de inskränkningar som föreskrivs i fråga om rätten till insyn i personuppgifter vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Genom de föreslagna bestämmelserna skyddas Tullens informationsinhämtnings- och undersökningsmetoder.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Tullagen (1466/1994) stiftades 1994 och innehåller bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i Tullen. Personuppgiftslagen (523/1999) stiftades 1999 och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 2003. Tullagens bestämmelser om rätten till insyn i register och om inskränkningar i denna rätt har inte ändrats sedan lagarna trädde i kraft. När det gäller behandlingen av personuppgifter innehåller 21 § i tullagen en hänvisning till bestämmelserna i personuppgiftslagen. I 26 § i personuppgiftslagen föreskrivs det om registrerades rätt till insyn, i 27 § om inskränkningar i denna rätt och i 28 § om utövande av rätten till insyn. Med stöd av 27 § 1 mom. 1 punkten i personuppgiftslagen finns rätt till insyn inte t.ex. om informationen kan försvåra förebyggande eller utredning av brott.

När det gäller polisen finns bestämmelser om rätt till insyn i register och om inskränkningar i denna rätt i 44 och 45 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens

verksamhet. Med stöd av lagens 45 § gäller rätten till insyn inte polisens register och uppgifterna i dessa register, eftersom uppgifterna regelmässigt är sådana att informationen skulle försvåra förebyggande och utredning av brott. Ett sådant register är t.ex. polisens register över misstänkta. Motsvarande bestämmelser saknas i tullagen, trots att Tullens bevakningsdataregister i allt väsentligt motsvarar polisens register över misstänkta.

Dataombudsmannen har noterat att det i fråga om Tullen inte har föreskrivits om inskränkningar i rätten till insyn på motsvarande sätt som när det gäller polisens register. När det gäller inskränkningar i rätten till insyn tillämpas för Tullens del således i regel bestämmelserna i 27 § i personuppgiftslagen. Enligt motiven till regeringens proposition med förslag till personuppgiftslag kräver användning av de grunder för inskränkningar i rätten till insyn som anges i personregisterlagen prövning från fall till fall. Enligt motiven faller vissa register inte som sådana utanför rätten till insyn, om det inte uttryckligen särskilt föreskrivs om inskränkningar.

Det föreslås att det till tullagen fogas en ny bestämmelse om registrerade personers rätt till insyn och om inskränkningar i denna rätt. Den nya 23 e § i tullagen motsvarar 44 och 45 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Det föreslås att inskränkningarna i rätten till insyn preciseras i fråga om vissa av Tullens personregister genom att det uttryckligen föreskrivs att rätten till insyn inte gäller Tullens bevakningsdataregister, uppgifterna i Europeiska unionens tullinformationssystem, uppgifter i systemet för identifiering av registreringsskyltar och containrar, uppgifter om klassificering, övervakning eller informationskälla i fråga om en person eller en gärning som har registrerats i Tullens personregister eller uppgifter som används för sammanlänkning och teknisk undersökning av brott. Rätten till insyn gäller inte heller uppgifter som fås genom de inhämtningsmetoder som avses i 20 a eller 20 c—20 e § i tullagen, 10 kap. i tvångsmedelslagen eller 36 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation.

De i propositionen avsedda register och uppgifter som inskränkningarna avses gälla är sådana att informationen kan försvåra förebyggande och utredning av brott. En person som får tillgång till upplysningar som Tullen redan har skulle t.ex. kunna ändra tillvägagångssättet för det brott som han eller hon planerar eller förstöra bevis som gäller ett redan begånget brott. Även om registret inte innehåller uppgifter om eventuella vittnen eller informatörer kan innehållet i uppgifterna dessutom indirekt avslöja vittnets eller informatörens identitet, och denne kan då bli föremål för hämndaktioner. Att lämna ut uppgifter om klassificering eller tillvägagångssätt i fråga om en person eller gärning skulle också försvåra förebyggande och utredning av brott. Den berörda personen skulle t.ex. kunna ändra särskilda signalement eller byta brottsmetod. Uppgifter som gäller klassificering och tillvägagångssätt i fråga om en gärning ingår närmast i signalementsregister och brottsregister. Att lämna ut uppgifter som har fås med hjälp av hemliga informationsinhämtningsmetoder eller hemliga tvångsmedel kan leda till att de informationsinhämtnings- och undersökningsmetoder som används i Tullens brottsbekämpning avslöjas

och på så sätt försvåra förebyggandet och utredningen av tullbrott.

I det föreslagna 23 e § 1 mom. föreskrivs på samma sätt som i 44 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet om omständigheter som gäller utövandet av rätten till insyn i personuppgifter.

I 2 mom. föreskrivs det att en registrerad person, utöver vad som i 27 § i personuppgiftslagen föreskrivs om inskränkningar i rätten till insyn, inte har rätt till insyn i uppgifter som ingår i de av Tullens register som räknas upp i momentet. De föreslagna inskränkningarna motsvarar helt de inskränkningar som gäller rätten till insyn i personuppgifter vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. De föreslagna bestämmelserna om inskränkningar i rätten till insyn är nödvändiga, eftersom de informationsinhämtnings- och undersökningsmetoder som Tullen använder skulle avslöjas om rätten till insyn utvidgades till att gälla de uppgifter som beskrivs ovan.

Europeiska unionens tullinformationssystem innehåller uppgifter om allvarliga brott mot nationell lagstiftning, om misstänkta brott och om misstänkta personer och därför är viktigt att inskränka rätten till insyn i detta register, som används av Tullen. Uppgifterna i registret används bl.a. till att rikta tullens åtgärder för inspektion och brottsbekämpning, och om de avslöjas hjälper det misstänkta personer att undvika dessa åtgärder. Samtidigt försvåras det internationella tullsamarbetet när det gäller brottsbekämpning avsevärt. Enligt artikel 22 i Europeiska unionens beslut om tullinformationssystemet (2009/917/RIF) bestäms en registrerad persons rätt till insyn i uppgifter enligt nationell lagstiftning.

I systemet för identifiering av registreringsskyltar och containrar registreras uppgifter om fordons och containrars rörelser. Fordon kan ha flera innehavare eller förare utöver fordonsägaren, och för att skydda deras integritet är det motiverat att föreskriva om inskränkningar i rätten till insyn i detta register. Utan denna inskränkning kan fordonsägaren genom att utöva sin rätt till insyn i registret ta reda på var de övriga innehavarna eller förarna rört sig.

I 3 mom. föreskrivs det om dataombudsmannens rätt att utöva s.k. indirekt insyn i personregister på begäran av en person. Dataombudsmannen har med stöd av 39 § i personuppgiftslagen rätt att själv inspektera personregister.

2 Propositionens konsekvenser

Genom förslaget ändras bestämmelserna om registrerades rätt till insyn i Tullens personregister och om inskränkningar i denna rätt så att de motsvarar bestämmelserna om polisens behandling av personuppgifter. Förslaget stärker förutsättningarna för Tullens brottsbekämpning genom att uppgifter som gäller Tullens informationsinhämtnings- och undersökningsmetoder skyddas. Förslaget stärker också respekten för de grundläggande fri- och rättigheterna, i och med att det tydligare än hittills i lag föreskrivs om registrerades rätt till insyn och om inskränkningar i denna rätt.

gande fri- och rättigheterna, i och med att det tydligare än hittills i lag föreskrivs om registrerades rätt till insyn och om inskränkningar i denna rätt.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Dataombudsmannen har hörts i fråga om propositionen i enlighet med 41 § i personuppgiftslagen.

4 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av tullagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till tullagen (1466/1994) en ny 23 e § som följer:

23 e §

Bestämmelser om en i Tullens register registrerad persons rätt till insyn i uppgifter som gäller honom eller henne finns i 26 § i personuppgiftslagen, och bestämmelser om utövandet av denna rätt finns i 28 § i den lagen. En registrerad som vill utöva sin rätt till insyn ska personligen framställa en begäran om detta till den registeransvarige samt styrka sin identitet.

Utöver vad som i 27 § i personuppgiftslagen föreskrivs om inskränkningar i rätten till insyn har den registrerade inte rätt till insyn i

1) uppgifter i det databevakningsregister som avses i 23 §,

2) uppgifter i Europeiska unionens tullinformationssystem som avses i 23 b §,

3) uppgifter i det system för identifiering av registreringsskyltar och containrar som avses i 23 d §,

4) uppgifter som finns i Tullens personregister och som gäller klassificering, övervakning eller informationskällor i fråga om en person eller en gärning eller som används för sammanlänkning och teknisk undersökning av brott,

5) uppgifter som fåtts genom de inhämtningsmetoder som avses i 20 a eller 20 c—20 e § i denna lag, 10 kap. i tvångsmedelslagen eller 36 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004).

Dataombudsmannen kan på begäran av den registrerade kontrollera att de uppgifter om den registrerade som avses i 2 mom. är lag-
enliga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 3 april 2014

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Förvaltnings- och kommunminister *Henna Virkkunen*